

УДК 657

Микитюк І.С.

к.е.н, доцент, доцент кафедри фінансів

Київського національного торговельно-економічного університету, м.Київ, Україна

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В СИСТЕМІ ОРГАНІВ КАЗНАЧЕЙСТВА

При здійсненні контрольної діяльності надзвичайно важливим є задіяти такі інструменти, які разом з якісною і кількісною оцінкою результатів діяльності дозволяють б підтверджувати достовірність результатів контролю. До таких інструментів відноситься внутрішній аудит.

Внутрішній аудит – це складова системи внутрішнього контролю та аудиту, яка являє собою незалежну оцінку системи внутрішнього контролю, встановленого у Казначействі України. Основними завданнями внутрішнього аудиту є: забезпечення керівництва незалежною оцінкою діяльності самостійних структурних підрозділів Казначейства та територіальних органів Казначейства, результатів управління державними ресурсами, правильності ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, законності та ефективності господарської діяльності; виявлення та аналіз причин недоліків, невідповідностей в організації роботи вимогам законодавчих та нормативно-правових актів, у тому числі наказів та доручень керівництва Казначейства, самостійними структурними підрозділами Казначейства та територіальними органами Казначейства; надання об'єктивних, незалежних висновків та рекомендацій щодо функціонування системи внутрішнього контролю Казначейства та її удосконалення, удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та не результативного використання бюджетних коштів, запобігання виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності Казначейства та його територіальних органів.

До основних напрямів внутрішнього аудиту можна віднести: по-перше – *це аудит відповідності*, коли в ході перевірок перевіряються результати контрольних заходів, В разі відсутні розбіжностей між результатами внутрішнього контролю і результатами аудиту, можна говорити про відповідність результатів внутрішнього контролю реальному стану справ і якій організації контрольної діяльності. По-друге – *це аудит результативності* діяльності, який має включати декілька блоків: оцінку результативності діяльності співробітників; оцінку результативності діяльності структурних підрозділів; оцінку результативності діяльності територіальних органів; зовнішню оцінку Казначейства в цілому. Основним завдання аудиту результативності є оцінити, яким чином були сформульовані висновки по кожному виду оцінки, а також їх відповідність реальному стану справ. По-третьє – *це аудит ефективності* діяльності. Аудит ефективності діяльності є найбільш перспективним напрямом аудиту в органах Казначейства, важливим і досить складним завданням, яке потребує подальших наукових досліджень.

Принципово важливим питанням для ефективного функціонування системи внутрішнього аудиту в органах Казначейства є правове регулювання даної сфери діяльності. Слід зазначити, що було розроблено ряд правових документів, які дозволяють сьогодні досить ефективно здійснювати роботу по внутрішньому аудиту. При цьому слід розуміти, що контрольно-аудиторський процес повинен бути динамічним і змінюватися відповідно до змін функцій, умов і середовища роботи органів Казначейства. Одним з головних чинників, який вимагає удосконалювати систему контролю є зміна методів державного управління. Так, оскільки державний бюджет сформований за програмним принципом, то відповідно, у Казначейства виникла потреба в перебудові структури контролю. У зв'язку з тим, що контролювати абсолютно все неможливо, виникає необхідність здійснювати контроль за ключовими показниками, які в повному обсязі характеризують діяльність казначейської системи.

Для забезпечення високої якості аудиторських заходів особливо важливо, аби фахівці, які їх здійснюють, відрізнялися високими морально-етичними якостями і знаходилися на високому теоретичному і професійному рівні. За результатами проведених внутрішніх аудитів в територіальних органах Казначейства щодо ефективності, відповідності та якості виконання завдань, функцій та операцій при казначейському обслуговуванні бюджетних коштів виявлено, що основними причинами виникнення порушень та недоліків є формальний підхід відповідальних осіб до виконання окремих вимог чинних документів, низький рівень компетентності персоналу, неухважність в роботі, недостатність контролю з боку керівництва щодо виконання підлеглими своїх функціональних обов'язків. Тому робота з кадрами підрозділів аудиту має стати одним з найважливіших напрямів в розвитку системи внутрішнього аудиту.

Діяльність органів Казначейства пов'язана з казначейським обслуговуванням бюджетних коштів, формуванням і використанням фінансових ресурсів, тобто проведенням касових операцій. Така діяльність супроводжується невизначеністю (зміна кон'юнктури ринку кредитних ресурсів, облікової ставки НБУ) і вказує на необхідність урахування ризику, побудови й удосконалення інструментів його моделювання та програмування. Аналіз та оцінювання ризиків передбачає визначення ймовірності виникнення ризиків, суттєвості їх впливу на діяльність організації та можливі наслідки від їх настання. Тому при здійсненні внутрішнього аудиту необхідно проводити ідентифікацію й оцінку ризиків, з якими стикаються органи казначейства. А це в свою чергу вимагає розробки й застосування певної системи організаційних методів управління ризиком. Управління ризиком передбачає пошук оптимальних шляхів його зниження, таких як: попередження ризику шляхом проведення моніторингу необхідності проведення касових видатків в межах прогнозованої наявності коштів на кореспондентському рахунку; страхування ризику на стадії реєстрації фінансових та бюджетних зобов'язань; передбачення резервів (запасів) на покриття ймовірних витрат тощо. Таким чином, на підрозділи служби внутрішнього аудиту та контролю покладається функція контролю

управління ризиками. Результатом такої діяльності мають бути пропозиції щодо вдосконалення системи внутрішнього аудиту з урахуванням ризиків, які загрожують ефективній роботі органів казначейства. Визначити, оцінити й мінімізувати ризики органу казначейства – найважливіше завдання системи внутрішнього аудиту.

Внутрішній аудит і контроль, який здійснюється органами казначейства, є важливою і невід’ємною складовою сфери державного управління, тому його результати вимагають постійного моніторингу та глибокого аналізу. Результати моніторингу можуть використовуватися для аналізу якості діяльності як органів казначейства, так і головних розпорядників бюджетних коштів з точки зору оцінки рівня фінансових ризиків при проведенні операцій з бюджетними коштами. Тому, здійснюючи контрольну діяльність в системі казначейства слід враховувати потребу у постійному моніторингу діяльності для оцінки її результатів та вжиття відповідних заходів. Це вимагає оптимізації взаємовідносин та обміну інформацією між усіма структурними підрозділами органу казначейства та іншими учасниками бюджетного процесу.

Підводячи підсумок, можна зробити висновок, що чинна практика організації системи внутрішнього аудиту в органах Казначейства потребує розроблення та реалізації новітніх інформаційно-програмних проєктів, задоволення потреб у підготовці кадрів та підвищенні їх кваліфікації, посилення наукового потенціалу. Перспективними напрямками подальшого розвитку системи внутрішнього аудиту в органах казначейства має стати: розробка показників оцінки ефективності і результативності діяльності органів Казначейства на основі вивчення міжнародного і вітчизняного досвіду, кращої практики та наукових розробок; підвищення ефективності контрольної діяльності з максимальним використання інформаційних технологій. Такий підхід сприятиме раціональному використанню державних фінансів та зміцненню фінансової дисципліни, оперативному реагуванню на виникнення або загрозу виникнення фактів неефективного використання державних фінансів та фінансових порушень.

УДК 657.6(076.5)(075.8)

Mozolevskaya T.N.

Students, Belarusian State Economic University, Minsk, Republic of Belarus

Pavlotskaya Y.E.

Students, Belarusian State Economic University, Minsk, Republic of Belarus

MODERN TRENDS IN THE EUROPEAN AUDIT ACTIVITY

In the near future the modification of audit, including managerial audit, in the context of modern information and digital technologies will become a necessity for every audit company wishing to stay competitive on the European market. The topic has not been explained enough yet, but it starts to receive increasing attention. In particular, V.